

# SOUPIS PRAMENŮ A LITERATURY

## Archivní prameny:

Österreichisches Staatsarchiv Wien, Haus-, Hof- und Staatsarchiv

Reichshofrat, Gratialia et Feudalia, Passbriefe, fasc. 1–18.

Familienarchiv Auersperg, Zimmer A, Kasten 2, fasc. 33, konv. 1, instrukce pro knížete Heinricha z Auerspergu a jeho hofmistra Andrease Muese

Österreichisches Staatsarchiv Wien, Allgemeines Verwaltungsarchiv

Familienarchiv Harrach, kart. 115, instrukce a korespondence z kavalírské cesty Aloise Thomase Raimunda z Harrachu

Familienarchiv Harrach, kart. 143, korespondence z kavalírské cesty Arnošta Františka z Kounic

Familienarchiv Harrach, kart. 334, instrukce pro kavalírskou cestu Ferdinanda Bonaventury z Harrachu

Familienarchiv Harrach, kart. 140, deník z kavalírské cesty Ferdinanda Bonaventury z Harrachu

Familienarchiv Harrach, kart. 439, korespondence z kavalírské cesty Ferdinanda Bonaventury z Harrachu

Familienarchiv Harrach, kart. 677, instrukce a korespondence z kavalírské cesty Karla z Harrachu

Familienarchiv Harrach, kart. 841, korespondence z kavalírské cesty Johanna Nicolause St. Julien

Familienarchiv Trauttmansdorff, kart. 140, korespondence z kavalírské cesty Adama Matyáše z Trauttmansdorffu

Familienarchiv Trauttmansdorff, kart. 147, korespondence z kavalírské cesty Maxmiliána z Trautt-mansdorffu

Oberösterreichisches Landesarchiv Linz

Familienarchiv Lamberg, fasc. 21, instrukce, korespondence a účty z kavalírské cesty Františka Josefa a Jiřího Zikmunda z Lambergu

Herrschaftsarchiv Weinberg, Handschriften, Hs. Nr. 758, cestovní deník Josefa Gundakara z Thürheimu (1724–1730)

Herrschaftsarchiv Weinberg, Familienarchiv, Die Familie Thürheim, Aktenbd. 1089–1092, instrukce pro hofmistry a společníky na cestě 1638–1753, cestovní účty z let 1638–1752

Herrschaftsarchiv Weinberg, Familienarchiv, Die Familie Thürheim, Aktenbd. 1270, cestovní deník Philippa Jacoba z Thürheimu z let 1651–1654

Niederösterreichisches Landesarchiv St. Pölten

Herrschaftsarchiv Stetteldorf, kart. 71, instrukce, účty a korespondence z kavalírské cesty Johanna Sigmunda z Hardeggu  
Schloßarchiv Ottenstein B III 8, korespondence a účty z kavalírské cesty Leopolda Josefa a Karla Adama z Lambergu

Hausarchiv der Regierenden Fürsten von Liechtenstein Vaduz

kart. 98, instrukce a korespondence z kavalírské cesty Antona Floriána z Lichtenštejnu  
kart. 228, účty z kavalírské cesty Franze Dominika z Lichtenštejnu  
kart. 274, instrukce, korespondence a účty z kavalírské cesty Filipa Erasma a Hartmanna z Lichtenštejnu  
kart. 500, korespondence a instrukce z kavalírské cesty Karla Eusebia a Hartmanna z Lichtenštejnu  
kart. 562, instrukce a účty z kavalírské cesty Maxmiliána Jakuba Mořice z Lichtenštejnu  
kart. 567, instrukce a korespondence z kavalírské cesty Josefa Václava z Lichtenštejnu

Archiv Univerzity Karlovy v Praze

M 8, Actus Facultatis Juridicae..., zápisy o disputacích na právnické fakultě od roku 1712  
M 12, Matricula renovata ..., matrika právnické fakulty z let 1638–1762

Archiwum Państwowe we Wrocławiu

Akta majátku Hatzfeldtów w Żmigrodzie, sign: 194, korespondence a účty z kavalírské cesty Jindřicha z Hatzfeldu  
Akta majátku Magnisów w Bożkowie, sign. 91, korespondence z kavalírské cesty Jana Františka Antonína z Götzenu  
Akta majátku Nostitzów i Walkensteinów w Luboradzu, sign. 8, instrukce a korespondence z kavalírské cesty Jana Karla a Oty Václava z Nostic  
Akta majátku Nostitzów i Walkensteinów w Luboradzu, sign. 158, účty z kavalírské cesty Josefa Viléma a Antonína Kryštofa z Nostic

Moravský zemský archiv v Brně

Rodinný archiv Berchtoldů, inv. č. 136, kart. 9, účty z kavalírské cesty Amanda Antonína Petřvaldského z Petřvaldu  
Rodinný archiv Ditrichštejnů, inv. č. 3017, kart. 661, korespondence z kavalírské cesty Adama Františka z Valdštejna  
Rodinný archiv Ditrichštejnů, inv. č. 1583, kart. 358, instrukce a účty z kavalírské cesty Ferdinanda a Maxmiliána z Ditrichštejnu  
Rodinný archiv Ditrichštejnů, inv. č. 1584, kart. 359, instrukce, korespondence a účty z pobytu Františka Antonína z Ditrichštejna v Římě  
Rodinný archiv Ditrichštejnů, inv. č. 1585, kart. 360, instrukce, korespondence a účty z kavalírské cesty Filipa Zikmunda z Ditrichštejnu  
Rodinný archiv Ditrichštejnů, inv. č. 1587, kart. 362, instrukce a korespondence z kavalírské cesty Leopolda Ignáce z Ditrichštejnu  
Rodinný archiv Ditrichštejnů, inv. č. 1589, kart. 363, instrukce a korespondence z kavalírské cesty Karla Josefa z Ditrichštejnu

- Rodinný archiv Ditrichštejnů, inv. č. 1586, kart. 361, korespondence z kavalírské cesty Waltera Xavera z Ditrichštejnu
- Rodinný archiv Ditrichštejnů, inv. č. 1591, kart. 364, instrukce, korespondence a účty z kavalírské cesty Karla Maxmiliána a Jana Leopolda z Ditrichštejnu
- Rodinný archiv Ditrichštejnů, inv. č. 1592, kart. 365, účty z kavalírské cesty Jana Karla a Františka de Pauly z Ditrichštejnu
- Rodinný archiv Ditrichštejnů, inv. č. 1913/22, kart. 450, deset listů z kavalírské cesty Michala Jana II. z Althannu a jeho bratra z let 1663–1664
- Rodinný archiv Ditrichštejnů, inv. č. 2875, kart. 645, účty z kavalírské cesty Jana Kristiána a Jana Sejfrieda z Eggenbergu
- Rodinný archiv Kouniců, inv. č. 827, kart. 84, účty z kavalírské cesty Dominika Ondřeje z Kounic a smlouva s hofmistrem Nuvolarou
- Rodinný archiv Kouniců, inv. č. 828, kart. 84, účty z kavalírské cesty Lva Viléma z Kounic
- Rodinný archiv Kouniců, inv. č. 871, kart. 86, deník z kavalírské cesty Lva Viléma z Kounic z let 1635–1636
- Rodinný archiv Kouniců, inv. č. 872, kart. 86, účty z kavalírské cesty Maxmiliána Oldřicha z Kounic
- Rodinný archiv Kouniců, inv. č. 2256–2257, kart. 261, korespondence hofmistra a zlomek účtů z kavalírské cesty Václava Antonína z Kounic
- Rodinný archiv Kouniců, inv. č. 2614, kart. 287, dopisy Maxmiliána Oldřicha z Kounic otci
- Rodinný archiv Kouniců, inv. č. 2616, kart. 287, korespondence hofmistra Maxmiliána Oldřicha z Kounic
- Rodinný archiv Kouniců, inv. č. 3648, kart. 405, pokračování korespondence hofmistra Maxmiliána Oldřicha z Kounic
- Rodinný archiv Kouniců, inv. č. 2153, kart. 256, koncept instrukce, korespondence a účty z cesty Ludvíka Josefa z Kounic z let 1740–1741
- Rodinný archiv Kouniců, inv. č. 2157, kart. 256, korespondence z cesty Ludvíka Josefa z Kounic z let 1742 a 1744
- Rodinný archiv Kouniců, inv. č. 2184, kart. 258, korespondence a účty z cesty Ludvíka Josefa z Kounic z let 1741–1742
- Rodinný archiv Kouniců, inv. č. 2282, kart. 263, korespondence z cesty Ludvíka Josefa z Kounic z roku 1743
- Sbírka Historického spolku Brno, inv. č. 349, deník z cesty Maxmiliána Želeckého z Počenic

**Státní oblastní archiv v Litoměřicích, pracoviště Děčín**

- Rodinný archiv Clary-Aldringenů, inv. č. 238, kart. 93, fragment cestovního deníku Františka Václava a Jana Antonína z Clary-Aldringenu z roku 1727
- Historická sbírka (Rodinný archiv Clam-Gallasů), inv. č. 155, kart. 61, účty z kavalírské cesty Františka Ferdinanda a Antonína Pankráce Gallasů
- Historická sbírka (Rodinný archiv Clam-Gallasů), inv. č. 1545, sign. XX/22, kart. 438, účty z kavalírské cesty Filipa Josefa Gallase
- Rodinný archiv Thunů (Kláštevec), inv. č. 826, sign. W II 14/1-2, kart. 100–101, dopisy Johanna Christopha Zighela, hofmistra Jana Maxmiliána Thuna, Maxmiliánu Thunovi 1692–1695
- Rodinný archiv Thunů (Kláštevec), inv. č. 880, sign. Y 4/11, kart. 138, dopisy Jeana Marciho, hofmistra Jana Josefa Thuna

Rodinný archiv Thunů (Kláštevec), inv. č. 866, sign. Y 2/2, kart. 123, dopisy Jana Josefa Thuna matce

Státní oblastní archiv v Plzni, pracoviště Klášter

Rodinný archiv Nosticů (Planá), inv. č. 87, kart. 32, korespondence z kavalírské cesty Jana Karla a Oty Václava z Nostic

Rodinný archiv Nosticů (Planá), inv. č. 222, kart. 61–62, korespondence Jana Karla Nostice z jeho kavalírské cesty

Rodinný archiv Nosticů (Planá), inv. č. 225, kart. 64, korespondence Oty Václava Nostice z jeho kavalírské cesty

Rodinný archiv Verdugů, inv. č. 412 a 416, kart. 34, korespondence z kavalírské Franze Julia Verduga

Rodinný archiv Verdugů, inv. č. 358, kart. 29, korespondence z kavalírské cesty Antonína Jana Libštejnského z Kolovrat

Rodinný archiv Verdugů, inv. č. 414, kart. 34, korespondence z kavalírské cesty Antonína Jana Libštejnského z Kolovrat

Rodinný archiv Verdugů, inv. č. 359, kart. 29, korespondence z kavalírské cesty Leopolda Antonína Libštejnského z Kolovrat

Rodinný archiv Windischgrätzů, inv. č. 1335, kart. 34, instrukce pro hraběte Ernsta Fridricha z Windischgrätzu a jeho hofmistra Zellerera

Státní oblastní archiv v Praze

Rodinný archiv Chotků, inv. č. 488, kart. 24, korespondence z kavalírské cesty Jana Karla a Rudolfa Chotků

Rodinný archiv Putzů z Adlersturnu, rodinné paměti Jana Putze z Adlersturnu a jeho synů Jana Františka a Jana Ignáce (1595–1700), inv. č. 1, kart. 3.

Rodinný archiv Valdštejnů, inv. č. 273/1, deník z kavalírské cesty neznámého Valdštejna (1664–1665)

Rodinný archiv Valdštejnů, inv. č. 3255, sign. I-24/3, kart. 24, účty z cesty Jana Karla z Valdštejna

Velkostatek Křivoklát, Starý a Nový archiv, inv. č. 480, sign. F 90, cestovní deník Matyáše Ferdinanda Berky z Dubé z roku 1639

Státní oblastní archiv v Třeboni

Rodinný archiv Buquoyů, inv. č. 589, kart. 95, účty z kavalírské cesty Františka Leopolda a Karla Jakuba Buquoyů

Státní oblastní archiv v Třeboni, pracoviště Český Krumlov

Rodinný archiv Eggenbergů, sign. III 1 G<sup>b</sup> 2, 3, korespondence a účty z kavalírské cesty Jana Kristiána a Jana Sejfrieda z Eggenbergu

Rodinný archiv Schwarzenbergů, fasc. 321, účty a korespondence z kavalírské cesty Franze Hartarda a Johanna Adolfa ze Schwarzenbergu

Rodinný archiv Schwarzenbergů, fasc. 398, korespondence z kavalírské cesty Ferdinanda ze Schwarzenbergu

Rodinný archiv Schwarzenbergů, fasc. 416, účty a korespondence z kavalírské cesty Adama Františka ze Schwarzenbergu

Sbírka rukopisů, č. 39, cestovní deník z kavalírské cesty Jana Kristiána a Jana Seijfrieda z Eggenbergu z let 1660–1663

Státní oblastní archiv Třeboň, pracoviště Jindřichův Hradec

Cizí rody, kart. 35, korespondence z kavalírské cesty Maxmiliána Václava a Karla Josefa Lažanských z Bukové

Cizí rody, kart. 81–82, korespondence z kavalírské cesty Leopolda Antonína Libštejnského z Kolovrat

Cizí rody, sign. 118/1, kart. 3, instrukce pro výchovu mladých Breunerů 1623

Rodinný archiv Černínů z Chudenic, provizorně kart. 258, korespondence a opis deníku z kavalírské cesty Heřmana Jakuba Černína

Rodinný archiv Černínů z Chudenic, provizorně kart. 260, instrukce z kavalírské cesty Heřmana Jakuba Černína

Rodinný archiv Černínů z Chudenic, provizorně kart. 330, torzo korespondence z kavalírské cesty Františka Josefa Černína

Rodinný archiv Černínů z Chudenic, provizorně kart. 342, korespondence a účty z kavalírské cesty Heřmana Jakuba Černína

Rodinný archiv Černínů z Chudenic, provizorně kart. 380–382, projekt cesty do zahraničí, hofmistrovské účty a torzo korespondence z kavalírské cesty Prokopa Vojtěcha Černína

Černínský hofštát, kart. 9, účty a kvitance z kavalírské cesty Prokopa Vojtěcha Černína

Rodinný archiv Slavatů, inv. č. 130, kart. 25, korespondence z kavalírské cesty Jana Jáchyma Slavaty

Státní oblastní archiv v Zámruku

Rodinný archiv Colloredo-Mannsfeldů, neinventarizováno, provizorně kart. 31, instrukce a korespondence z kavalírské cesty Rudolfa Josefa Colloreda

Rodinný archiv Kinských (Chlumec nad Cidlinou), inv. č. 336, kart. 21, instrukce pro kavalírskou cestu Jana Leopolda Kinského z roku 1733

Rodinný archiv Šliků, inv. č. 627, kart. 87, instrukce pro kavalírskou cestu Helmharda Christopha Ungnada z Weissenwolfu z roku 1651

Strahovská knihovna

sign. DD V 29, deník z cesty do Itálie, připisován Bernardu Františkovi Vraždovi z Kunvaldu, asi 1727

Zámek Dírná

Rodinný archiv Vratislavů z Mitrovic, inv. č. 249, kart. 71, účty, smlouva s hofmistrem a další drobnosti z kavalírské cesty Františka Karla a Vratislava Maxmiliána Vratislavů z Mitrovic

Zámek Nelahozeves

Lobkovicové roudničtí – rodinný archiv, sign. A 31, instrukce pro kavalírskou cestu Leopolda Josefa Popela z Lobkovic z roku 1699

Lobkovicové roudničtí – rodinný archiv, sign. A 36, instrukce pro kavalírskou cestu Ferdinanda Augusta z Lobkovic z roku 1673, pro kavalírskou cestu Maxmiliána Jakuba Mořice z Lichtenštejnu z roku 1659

Lobkovicové roudničtí – rodinný archiv, sign. A 38, instrukce pro kavalírskou cestu Filipa Hyacinta z Lobkovic z roku 1697 a hofmistra Jana Jiřího Kristiána z Lobkovic z roku 1700  
Lobkovicové roudničtí – rodinný archiv, sign. D 177–179, korespondence a deníkové zprávy z první kavalírské cesty Ferdinanda Augusta z Lobkovic  
Lobkovicové roudničtí – rodinný archiv, sign. D 180–182, instrukce, korespondence, deník a cestovní zpráva z druhé kavalírské cesty Ferdinanda Augusta z Lobkovic

### Vydané prameny:

- ACCORSI, M. Luisa (ed.), *La matricola. Die Matrikel 1573–1602, 1707–1727*, Bologna 1999 (Natio germanica Bononiae 1)
- BACK, Arnošt (ed.), *Krátké vypravování o životě Jeho Excelence pana Františka Antonína hraběte ze Sporcků, sepsané jeho pážetem Ferdinandem Rakovským v Kuksu 1. září 1778*, Kuks 1938.
- BINKOVÁ, Simona – POLIŠENSKÝ, Josef (edd.), *Česká touha cestovatelská. Cestopisy, deníky a listy ze 17. století*, Praha 1989.
- BOK, Václav – KUBÍKOVÁ, Anna (Hg.), *Bericht über die Reise Johann Christians und Johann Seyfrieds von Eggenberg durch die Länder Mittel-, West- und Südeuropas in den Jahren 1660–1663. Eine kommentierte Edition*, České Budějovice 2012.
- BRENNAN, Michael H. (ed.), *The origins of the grand tour. The travels of Robert Montagu, Lord Mandeville (1649–1654), William Hammond (1655–1658), Banaster Maynard (1660–1663)*, London 2004.
- DVORSKÝ, František (ed.), *Zuzana Černínová z Harasova. Dopisy české šlechtičny z polovice 17. století*, Praha 1886.
- GALL, Franz – PAULHART, Hermine (bearb.), *Die Matrikel der Universität Wien*, Bd. 4: 1579/II–1658/1659, Wien – Köln – Graz 1974.
- GALL, Franz – SZAIVERT, Marta (bearb.), *Die Matrikel der Universität Wien*, Bd. 5: 1659/60–1688/89, Wien – Köln – Graz 1975.
- HOJDA, Zdeněk – CHODĚJOVSKÁ, Eva – TESAŘÍKOVÁ, Alexandra ve spolupráci s Milenou Hajnou, Janou Marešovou a Alessandrem Catalanem (edd.), *Přes Alpy a Pyreneje. Kavalírská cesta Heřmana Jakuba Černína do německých zemí, Itálie, Francie, Španělska a Portugalska. Edice cestovního deníku z let 1678–1682*, Praha 2013 (v tisku).
- KALISTA, Zdeněk (ed.), *Korespondence Zuzany Černínové z Harasova s jejím synem Humprechtem Janem Černínem z Chudenic*, Praha 1941.
- KELLER, Katrin – CATALANO, Alessandro (Hg.), *Die Diarien und Tagzettel des Kardinals Ernst Adalbert von Harrach (1598–1667)*, 7 Bände, Wien – Köln – Weimar 2010.
- KHEVENHÜLLER-METSCH, Rudolf – SCHLITTER, Hanns (Hg.), *Johann Joseph Khevenhüller-Metsch, Aus der Zeit Maria Theresias: Tagebuch des Obersthofmeisters 1742–1776*, I, Wien 1907.
- KNOD, Gustav, *Die alten Matrikel der Universität Straßburg 1621–1793*, 3. Bde., Straßburg 1897–1902.
- KOLDINSKÁ, Marie – MAŤA, Petr (edd.), *Deník rudolfinského dvořana. Adam mladší z Valdštejna, 1602–1633*, Praha 1997.
- KUBEŠ, Jiří (ed.), *Kryštof Václav z Nostic, Deník z cesty do Nizozemí*, Praha 2004.
- MAREK, Pavel (ed.), *Svědectví o ztrátě starého světa. Manželská korespondence Zdeňka Vojtěcha Popela z Lobkovic a Polyxeny Lobkovické z Pernštejna*, České Budějovice 2005.

- MÜHLBERGER, Kurt – SCHUSTER, Walter (bearb.), *Die Matrikel der Universität Wien*, Bd. 6: 1689/90-1714/15, Wien – Köln – Weimar 1993.
- NIETO Y NUÑO, Miguel (ed.), *Diario del conde de Pötting, embajador del Sacro Imperio en Madrid (1664–1674)*, Díl II, Madrid 1993.
- REDLICH, Virgil (Hg.), *Die Matrikel der Universität Salzburg 1639–1810*, 1, Salzburg 1933.
- du RIEU, Wilhelm (ed.), *Album studiosorum Academiae Lugduno-Batavae*, Bd. 1, 1575–1875, Den Haag 1875.
- RÖBNER, Volker (Hg.), *Studium und Kavalierstour der fränkischen Reichsritter Christoph Ernst und Ludwig Reinhold Fuchs von Bimbach 1681 bis 1686. Briefe und Dokumente*, Neustadt/Aisch 2003.
- SCHWARTZKOPFF, Werner (Hg.), *Des Präsidenten de Brosse's vertrauliche Briefe aus Italien an seine Freunde in Dijon 1739–1740*, I–II, München 1918–1922.
- TROST, Ludwig – LEIST, Friedrich (Hg.), *Friedrich Michael Pfalzgraf von Zweibrücken, Pfalzgraf Friedrich Michael von Zweibrücken und das Tagebuch seiner Reise nach Italien*, München 1892. (cesta 1750–1751)
- WEIGLE, Fritz (Hg.), *Die Matrikel der deutschen Nation in Siena (1573–1738)*, Band I, Tübingen 1962.
- WILS, Joseph (ed.), *Les étudiants des régions comprises dans la nation germanique à l'Université de Louvain*. I. (1642–1776), Louvain 1909.

### Staré tisky:

- APRONIUS, Aulus, *Auli Apronii vermehrte Reisebeschreibung von Franco Porto der Chur-Brandenburg durch Teutschland, Holland und Braband, England, Frankreich, Frankfurt / Oder 1723*.
- von BIRKEN, Sigmund, *Hochfürstlicher Brandenburgischer Ulysses: oder Verlauf der Länder Reise, welche der Durchleuchtigste Fürst ... Herr Christian Ernst Marggraf zu Brandenburg ... durch Teutschland, Frankreich, Italien und die Niederlande, auch nach den spanischen Frontieren hochlöblichst verrichtet...*, Bayreuth 1669.
- zu BRAUNSCHWEIG-BEVERN, Ferdinand Albrecht, *Wunderliche Begegnissen und wunderlicher Zustand dieser wunderlichen verkehrten Welt...*, Bevern 1678.
- BRICE, Germain, *Nouvelle description de la ville de Paris, et de tout ce qu'elle contient de plus remarquable*, Paris 1725, 8. vydání (digitalizováno na <http://edb.kulib.kyoto-u.ac.jp/exhibit-e/f16/f16cont.html>)
- EISSLINGEN, Christoph, *Breviarium itineris Italiae oder kurtzverfasster italiänischer Wegweiser...*, Nürnberg 1664 (Frankfurt 1689).
- FARET, Nicolas, *L'honneste-homme ou, L'art de plaire a la cour*, Paris 1630 (digitalizováno na <http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k1097398.r=.langFR>)
- von FÜRST, Georg, *Herrn Georgen von Fürst, eines berühmten Cavalier aus Schlesien, curieuse Reisen durch Europa, in welcher allerhand Merckwürdigkeiten zu finden, nebst einer Vorrede vom rechten Gebrauche dieser Reisen*, Sorau 1739.
- FURTTEMBACH, Josephus, *Newes Itinerarium Italiae: in welchem der Reisende nicht allein gründtlichen Bericht / durch die herrlichste namhafftste örter Italiae sein Reiß wol zu bestellen, sondern es wirdt ihme auch ganz eygentlich beschrieben, was allda ... denckwürdig zu sehen...*, Ulm 1627.

- von HUYSEN, Heinrich, *Curieuse und vollständige Reiß-Beschreibung von gantz Italien ...*, Freyburg 1701.
- KEYßLER, Johann Georg, *J. Gg. Keyßlers ... Neueste Reisen durch Teutschland, Böhmen, Ungarn, die Schweitz, Italien und Lothringen ...*, Hannover 1740.
- KLAUTE, Johann Balthasar, *Diarium Italicum, oder Beschreibung derjenigen Reyse, welche der Durchläuchtigste Fürst und Herr, Herr Carl, Landgraff zu Hessen ... angetreten...*, Kassel 1722.
- LASSELS, Richard, *The voyage of Italy ...*, I–II, Paris – London 1670 (německy Frankfurt 1673, 1696)
- NEMEITZ, Johann Christian, *Séjour de Paris oder getreue Anleitung, Welchergestalt Reisende von Condition sich zu verhalten haben, wenn sie ihre Zeit und Geld nützlich und wohl zu Paris anwenden wollen*, Strassburg 1750 (4. vydání).
- SINAPIUS, Johannes, *Schlesischer Curiositäten erste Vorstellung...*, Leipzig 1720.
- TALANDER, *Der getreue Hof-Meister adelicher und bürgerlicher Jugend ...*, Leipzig 1703.
- WAGENSEIL, Johann Christoph, *Von Erziehung Eines Jungen Printzen / der vor allen Studiren einen Abscheu hat*, Leipzig 1705.
- ZEDLER, Johann Heinrich, *Grosses vollständiges Universal-Lexicon aller Wissenschaften und Künste*, 68 svazků, Leipzig – Halle 1732–1754. (digitalizováno na <http://www.zedler-lexikon.de/>)

## Literatura:

- ASCH, Ronald G., *Nobilities in Transition 1550–1700. Courtiers and Rebels in Britain and Europe*, London 2003.
- ASCH, Ronald G., *Zwischen defensiver Legitimation und kultureller Hegemonie: Strategien adliger Selbstbehauptung in der frühen Neuzeit*, in: *zeitenblicke* 4 (2005), Nr. 2, [2005-06-28], URL: [http://www.zeitenblicke.de/2005/2/Asch/index\\_html](http://www.zeitenblicke.de/2005/2/Asch/index_html) [přístup 17. 12. 2010]
- BABEL, Rainer – PARAVICINI, Werner (Hg.), *Grand Tour. Adeliges Reisen und europäische Kultur vom 14. bis zum 18. Jahrhundert*, Ostfildern 2005.
- BAĎURA, Bohumil, *La casa de Dietrichstein y España*, Ibero-Americana Pragensia 33, 1999, s. 47–67.
- BASTL, Beatrix, *Formen und Gattungen frühneuzeitlichen Briefe*, in: Josef Pauser – Martin Scheutz – Thomas Winkelbauer (Hg.), *Quellenkunde der Habsburgermonarchie (16.–18. Jahrhundert)*. Ein exemplarisches Handbuch, Wien – München 2004, s. 801–813.
- BASTL, Beatrix – HEISS, Gernot, *Hofdamen und Höflinge zur Zeit Kaiser Leopolds I. Zur Geschichte eines vergessenen Berufsstandes*, in: Václav Bůžek (ed.), *Život na dvorech barokní šlechty (1600–1750)*, České Budějovice 1996, s. 187–265.
- BENDER, Eva – HERZOG, Doris – NIEHAUS, Petra, *Kavalierstour. Pergrinomania oder die Raserey zu Reisen*, in: *Erdengötter. Fürst und Hofstaat in der Frühen Neuzeit im Spiegel von Marburger Bibliotheks- und Archivbeständen*. Ein Katalog, Marburg 1997, s. 571–619.
- BÍLKOVÁ, Eva – HUSÁKOVÁ, Jana – TESAŘÍKOVÁ, Alexandra, *Kavalířská cesta Heřmana Jakuba Černína z Chudenic*, in: *Historie* 2003. Celostátní studentská vědecká konference, Pardubice 4.–5. prosince 2003, Pardubice 2004, s. 89–118.
- BINKOVÁ, Simona, *Os países checos e a zona lusitana. Contactos e testemunhos (séculos XV–XVIII)*, Ibero-america pragensia 21, 1987, s. 137–160.

- BINKOVÁ, Simona, *Španělsko pohledem českých cestovatelů 17. století*, in: České země a Španělsko. Z dějin česko-španělských vztahů, Ostrava 1996, s. 81–90.
- BITTNER, Ludwig – GROSS, Lothar (Hg.), *Repertorium der diplomatischen Vertreter aller Länder seit dem Westfälischen Frieden (1648)*, I. Band (1648–1715), Berlin 1936.
- BLACK, Jeremy, *The British abroad. The Grand Tour in the Eighteenth Century*, Stroud 1992.
- BLACK, Jeremy, *Italy and the Grand Tour*, New Haven – London 2003.
- BLACK, Jeremy, *France and the Grand Tour*, New York – Houndmills 2003.
- BORŮVKA, Vlastimil, *Rodopis rodu pánů z Kolovrat*, in: Dějiny Rychnova nad Kněžnou a rodu pánů z Kolovrat, Praha 2000, s. 5–127.
- BOUTIER, Jean, *L'«accademia dei nobili» di Firenze. Sociabilità e educazione dei giovani nobili negli anni di Cosimo III*, in: La Toscana nell'età di Cosimo III, Firenze 1993, s. 205–224.
- BOUTIER, Jean, *Le Grand Tour des gentilshommes et les académies d'éducation pour la noblesse. France et Italie, XVI–XVII siècle*, in: Beihefte der Francia, Herausgegeben vom Deutschen Historischen Institut Paris 60 (2005), s. 237–253.
- BOUTIER, Jean, *Le Grand Tour. Une pratique d'éducation des noblesses européennes (XVI–XVIII siècles)*, in: Le voyage à l'époque moderne, Bulletin de l'Association des Historiens modernistes des Universités 27, 2004, s. 7–21.
- BOUTIER, Jean, *L'institution politique du gentilhomme. Le Grand Tour des jeunes nobles florentins, XVII–XVIII siècles*, in: Claudio Lamioni (ed.), Istituzioni e società in Toscana nell'età moderna. Giornate di studio dedicate a Giuseppe Pansini, Firenze, 4–5 dicembre 1992, Rome 1994, s. 257–290.
- BRŇOVJÁK, Jiří, *Význam (šlechtického) vzdělávání a cestování pro nobilety v době vlády císaře Karla VI.*, in: Jiří Kubeš (ed.), Šlechtic na cestách v 16.–18. století, Pardubice 2007, s. 193–205.
- BRUNNER, Walter, *Martin Zeiller (1589–1661). Ein Gelehrtenleben*, Graz 1990.
- BRUSCHI, Andrea, *Quelques réflexions sur les projets d'académies nobiliaires et de nouvelles hypothèses de recherche*, in: Discussions 2, 2009, URL: [http://www.perspectivia.net/content/publikationen/discussions/2-2009/bruschi\\_reflexions](http://www.perspectivia.net/content/publikationen/discussions/2-2009/bruschi_reflexions) [přístup 17. 12. 2010]
- BURKE, Peter, *Die Geschehnisse des Hofmanns. Zur Wirkung eines Renaissance-Breviers über angemessenes Verhalten*, Berlin 1996.
- BŮŽEK, Václav a kol., *Společnost českých zemí v raném novověku. Struktury, identity, konflikty*, Praha 2010.
- CATALANO, Alessandro, *L'Educatione del Principe: Ferdinand August Leopold von Lobkowitz e il suo primo viaggio in Italia (Výchova knížete: Ferdinand August Leopold z Lobkovic a jeho první cesta do Itálie)*, in: Porta Bohemica. Sborník historických prací 2, SOA Litoměřice 2003, s. 104–127.
- CATALANO, Alessandro (komentoval), *Heřman Jakub Černín: Deník z cesty po Itálii* (přeložila Eva Krátká), Souvislosti 13, 2002, č. 3–4, s. 113–123.
- CATALANO, Alessandro, *Zápas o svědomí. Kardinál Arnošt Vojtěch z Harrachu (1598–1667) a protireformace v Čechách*, Praha 2008.
- CERMAN, Ivo, *Bildungsziele – Reiseziele. Die Kavalierstour im 18. Jahrhundert*, in: Martin Scheutz – Wolfgang Schmale – Dana Štefanová (Hg.), Orte des Wissens, Wien 2004, s. 49–78.

- CERMAN, Ivo, *Habsburgischer Adel und Aufklärung. Bildungsverhalten des Wiener Hofadels im 18. Jahrhundert*, Stuttgart 2010.
- CERMAN, Ivo, *La noblesse de Bohême dans l'Europe française. L'énigme du français nobiliaire*, in: Olivier Chaline – Jarosław Dumanowski et Michel Figeac (dir.), *Le rayonnement français en Europe centrale du XVII<sup>e</sup> siècle à nos jours*, Pessac 2009, s. 365–385.
- CERMAN, Ivo, *Šlechtická kultura v 18. století. Filozofové, mystici, politici*, Praha 2011.
- CERMAN, Ivo, *Vzdělání a socializace kancléře Rudolfa Chotka*, *Český časopis historický* 101, 2003, s. 818–853.
- CERMAN, Ivo, *Zrození osvícenského kavalíra. (Vzdělání a cestování Jana Karla z Dietrichsteina)*, *Časopis Národního muzea – řada A* 173, 2004, č. 3–4, s. 157–190.
- CONNELL, Robert William, *Gender and Power. Society, the Person, and Sexual Politics*, Stanford 1987.
- CONNELL, Robert William, *Masculinities*, Cambridge 1995 (druhé vydání 2005).
- CONNELL, Robert William – MESSERSCHMIDT, James W., *Hegemonic Masculinity. Rethinking the Concept*, in: *Gender & society* 19, 2005, č. 6, s. 829–859.
- CONRADS, Norbert, *Das Incognito. Standesreisen ohne Konventionen*, in: Rainer Babel – Werner Paravicini (Hg.), *Grand Tour. Adeliges Reisen und europäische Kultur vom 14. bis zum 18. Jahrhundert*, Ostfildern 2005, s. 591–608.
- CONRADS, Norbert, *Ritterakademien der Frühen Neuzeit. Bildung als Standesprivileg im 16. und 17. Jahrhundert*, Göttingen 1982.
- CSÁKY-LOEBENSTEIN, Eva-Maria, *Studien zu Kavaliertour österreichischer Adelliger im 17. Jahrhundert*, *MIÖG* 79, 1971, s. 408–434.
- ČAPSKÁ, Veronika, *Jan Kristián Sweerts-Sporck a František Girtler – na společné cestě mezi zbožností a ekonomickým zájmem*, *Theatrum historiae* 9, 2011, s. 79–96.
- ČERNÁ, Marie L., *Studenti ze zemí českých na universitě v Orléansu a na některých jiných francouzských universitách*, *ČČH* 40, 1934, s. 347–362, 548–564.
- DAVOGG, Wolfgang, *Johann Georg Adam Freiherr von Hoheneck (1669–1754). Das Lebensbild eines Oberösterreichers*, Dissertation Universität Graz 1949.
- DEMEL, Walter, *Perspektiven der Adelforschung*, in: *Discussions* 2, 2009, URL: [http://www.perspectivia.net/content/publikationen/discussions/2-2009/demel\\_perspektiven](http://www.perspectivia.net/content/publikationen/discussions/2-2009/demel_perspektiven) [přístup 17. 12. 2010]
- DIEZINGER, Sabine, *Paris in deutschen Reisebeschreibungen des 18. Jahrhunderts (bis 1789)*, in: *Francia* 14, 1986, s. 263–329.
- DINGES, Martin, *»Hegemoniale Männlichkeit« – Ein Konzept auf dem Prüfstand*, in: týž (Hg.), *Männer – Macht – Körper. Hegemoniale Männlichkeiten vom Mittelalter bis heute*, Frankfurt – New York 2005, s. 7–33.
- DINGES, Martin, *Stand und Perspektiven der »neuen Männergeschichte« (Frühe Neuzeit)*, in: Marguérite Bos – Bettina Vincenz und Tanja Wirz (Hg.), *Erfahrung: Alles nur Diskurs? Zur Verwendung des Erfahrungsbegriffs in der Geschlechtergeschichte. Beiträge der 11. Schweizerischen HistorikerInnentagung 2002*, Zürich 2004, s. 71–96.
- DOMZALSKI, Oliver Thomas, *Politische Karrieren und Machtverteilung im venezianischen Adel (1646–1797)*, Sigmaringen 1996.
- DOSTÁL, Josef, *Vilém Trčka v Paříži roku 1633*, *ČČH* 42, 1936, s. 88–98.
- DOUCET, Corinne, *Les académies équestres et l'éducation de la noblesse (XVI<sup>e</sup>-XVIII<sup>e</sup> siècle)*, in: *Revue historique*, n° 628, oct. 2003, s. 817–836.

- DOUCET, Corinne, *Les académies d'art équestre dans la France d'Ancien Régime*, Edilivre 2007.
- DRAHOŇOVSKÁ, Zuzana, *Kavalířská cesta Františka Leopolda a Karla Jakuba Buquoyů v letech 1726–1731*, Pardubice 2009 (bakalářská práce KHV FF UPa).
- DUMLER, Helmut, *Venedig und die Dogen. Glanz und Macht der venezianischen Republik unter der Herrschaft der Dogen*, Düsseldorf – Zürich 2001.
- DUMOLIN, Maurice, *Les Académies Parisiennes d'Équitation*, in: Bulletin de la Société Archéologique, Historique & Artistique le Vieux Papier pour l'étude de la vie et des mœurs d'autrefois 26, 1925, č. 111, s. 417–428, č. 112, s. 485–494 a č. 113, s. 556–567.
- DVOŘÁK, Miloš, *Zahraniční a zemský obchod na pražském trhu v letech 1620–1707 – styky českých měst s Prahou*, PSH 39, 2011, s. 7–150.
- ENGLUND, Peter, *Nepokojná léta. Historie třicetileté války*, Praha 2000.
- von FALKE, Jacob, *Geschichte des fürstlichen Hauses Liechtenstein, II*, Wien 1877.
- FINTONI, Monica – PAOLETTI, Andrea (edd.), *The Medici: Story of a European Dynasty*, La Mandragora 2005.
- FLORKOVÁ, Lenka, *Kavalířská cesta Dominika Ondřeje z Kounic*, Vyškovský sborník 4, 2004, s. 87–111.
- FOLTÝN, Tomáš, *Biografie Ferdinanda Augusta z Lobkowicz. Příspěvek k poznání výchovy, vzdělávání a počátkům kariéry barokního šlechtice*, Pardubice 2008 (diplomová práce KHV FF UPa).
- FOLTÝN, Tomáš, *Cestovní instrukce jako pramen k dějinám kavalírských cest (1640–1740)*, in: Historie 2005. Celostátní studentská vědecká konference, Liberec 8.–9. prosince 2005, Liberec 2006, s. 74–116.
- FOLTÝN, Tomáš, *Druhá kavalířská cesta a zejména římský pobyt Ferdinanda Augusta z Lobkovic (1675–1676)*, in: Jiří KUBEŠ (ed.), *Šlechtic na cestách v 16.–18. století. Sborník příspěvků (nejen) ze 3. adventního kulatého stolu, který se na téma „Prameny k dějinám šlechtického cestování, 1550–1800“ konal na půdě Katedry historických věd FF UPa dne 28. listopadu 2005*, Pardubice 2007, s. 99–127.
- FOLTÝN, *Kavalířské cesty a cestovní instrukce aristokracie z habsburské monarchie (1640–1740)*, bakalářská práce, Katedra historických věd FHS UPa, Pardubice 2005.
- FOLTÝN, Tomáš, *Výchova barokních knížat: Lobkovicové, cestovní instrukce a kavalířské cesty*, in: Porta Bohemica. Sborník historických prací 4, Státní oblastní archiv v Litoměřicích 2007, s. 163–180.
- FORBELSKÝ, Josef, *Španělé, Říše a Čechy v 16. a 17. století. Osudy generála Baltasara Marradase*, Praha 2006.
- FRELLER, Thomas, *Adlige auf Tour. Die Erfindung der Bildungsreise*, Ostfildern 2007.
- FRIJHOFF, Willem, *Étudiants étrangers à l'Académie d'équitation d'Angers au XVIIe siècle*, in: LIAS 4, 1977, s. 13–84.
- FRIJHOFF, Willem, *L'album inclutae nationis Belgicae de l'université de Dole en Franche-Comte, 1651–1674*, LIAS 5, 1978, s. 87–151.
- FRIJHOFF, Willem, *Matricule de la nation Germano-neerlandaise de Bourges: le second registre (1642–1671) retrouve et de nouveau transcrit*, LIAS 11, 1984, s. 83–116.
- GARMS-CORNIDES, Elisabeth, *Hofmeister auf Grand Tour*, in: Rainer Babel – Werner Paravicini (Hg.), *Grand tour. Adelige Reisen und europäische Kultur vom 14. bis zum 18. Jahrhundert*, Ostfildern 2005, s. 255–274.

- GEBAUER, Curt, *Schlesischer Adel im Spätbarock. Nach Tagebüchern des Grafen Otto Wenzel von Nostitz, Landeshauptmann von Breslau*, in: Zeitschrift des Vereins für Geschichte Schlesiens 68, 1934, s. 133–167.
- GROSSER, Thomas, *Erinnerungen und Souvenirs. Deutsche Reisende an den Stätten französischer Erinnerungskultur zwischen Kavalierstour und beginnendem Massentourismus (1700–1850)*, in: Eva Dewes (Hg.), *Kulturelles Gedächtnis und interkulturelle Rezeption im europäischen Kontext*, Berlin 2008, s. 103–137.
- GROSSER, Thomas, *Reisen und soziale Eliten. Kavalierstour – Patrizierreise – Bürgerliche Bildungsreise*, in: Martin Maurer (Hg.), *Neue Impulse der Reiseforschung*. Berlin 1999, s. 135–176.
- HAAS, Antonín, *Karel Bruntálský z Vrbna*, Praha 1947.
- HÁLOVÁ-JAHODOVÁ, Cecilie, *Galerie moravských Kouniců (Z dějin uměleckých zájmů jejich budovatelů)*, ČMM 63–64, 1940, s. 83–108.
- HAMANNOVÁ, Brigitte, (vyd.), *Habsburkové. Životopisná encyklopedie*, Praha 1996.
- HARBSMEIER, Michael, *Reisebeschreibungen als mentalitätsgeschichtliche Quellen: Überlegungen zu einer historisch-anthropologischen Untersuchung frühneuzeitlicher deutscher Reisebeschreibungen*, in: Antoni Mączak – Hans-Jürgen Teuteberg (Hg.), *Reiseberichte als Quellen europäischer Kulturgeschichte. Aufgaben und Möglichkeiten der historischen Reiseforschung*, Wolfenbüttel 1982, s. 1–31.
- HARRACH, Otto, *Rohrau. Die Grafschaft und ihre Besitzer*, Wien 1906, s. 123–128 (o FB)
- HAUPT, Herbert, *Fürst Karl Eusebius von Liechtenstein 1611–1684. Erbe und Bewahrer in schwerer Zeit*, München – Berlin – London – New York 2007.
- HAUSMANN, Friedrich (Hg.), *Repertorium der diplomatischen Vertreter aller Länder seit dem Westfälischen Frieden (1648)*, II. Band (1716–1763), Zürich 1950.
- HEISS, Gernot, *Bildungsreisen österreichischen Adelige in der Frühen Neuzeit*, in: Lenka Bobková – Michaela Neudertová (edd.), *Cesty a cestování v životě společnosti*, Ústí nad Labem 1995, s. 252–268.
- HEISS, Gernot, *Bildungs- und Reiseziele österreichischer Adelige in der Frühen Neuzeit*, in: Rainer Babel – Werner Paravicini (Hg.), *Grand Tour. Adeliges Reisen und europäische Kultur vom 14. bis zum 18. Jahrhundert*, Ostfildern 2005, s. 217–235.
- HEISS, Gernot, *Bildungsverhalten des niederösterreichischen Adels im gesellschaftlichen Wandel: zum Bildungsgang im 16. und 17. Jahrhundert*, in: Grete Klingenstein – Heinrich Lutz (Hg.), *Spezialforschung und "Gesamtgeschichte". Beispiele und Methodenfragen zur Geschichte der frühen Neuzeit*, Wien 1981, s. 139–157.
- HEISS, Gernot, „*Ihro keiserlichen Mayestät zu Diensten... unserer ganzen fürstlichen Familie zur Glori.*“ *Erziehung und Unterricht der Fürsten von Liechtenstein im Zeitalter des Absolutismus*, in: Evelin Oberhammer (Hg.), *Der ganzen Welt ein Lob und Spiegel. Das Fürstenhaus Liechtenstein in der frühen Neuzeit*, Wien-München 1990, s. 155–181.
- HEISS, Gernot, *Integration in die höfische Gesellschaft als Bildungsziel: Zur Kavalierstour des Grafen Johann Sigmund von Hardegg 1646–1650*, Jahrbuch für Landeskunde von Niederösterreich 48/49, 1982/83, s. 99–114.
- HEISS, Gernot, *Standeserziehung und Schulunterricht. Zur Bildung des niederösterreichischen Adelige in der frühen Neuzeit*, in: *Adel im Wandel. Politik – Kultur – Konfession 1500–1700*, Wien 1990, s. 391–407.

- HELCLOVÁ, Eliška, *Testament Zdeňka Vojtěcha Popela z Lobkovic (edice dokumentu)*, in: Porta Bohemica. Sborník historických prací 2, SOA Litoměřice 2003, s. 95–103.
- HELFERT, Vladimír, *Hudební barok na českých zámcích. Jaroměřice za hraběte Jana Adama z Questenberku († 1752)*, Praha 1916, s. 37–41.
- HIBBERT, Christopher, *Vzestup a pád rodu Medici*, Praha 1997.
- HOJDA, Zdeněk, *Benátky na konci 16. století ve dvou pražských památnících*, in: Ars baculum vitae. Sborník studií z dějin umění a kultury k 70. narozeninám prof. PhDr. Pavla Preisse, DrSc., Praha 1996, s. 69–81.
- HOJDA, Zdeněk, *I/4. Český Merkur, Barokní Čechie na cestách*, in: Vít Vlnas (ed.), *Sláva barokní Čechie. Umění, kultura a společnost 17. a 18. století*, Praha 2001, s. 147–162.
- HOJDA, Zdeněk, *Delitiae Italiae, Česká aristokracie a barokní Evropa*, in: Lubomír Slaviček (ed.), *Artis pictoriae amatores. Evropa v zrcadle pražského barokního sběratelství*, Praha 1993, s. 63–95.
- HOJDA, Zdeněk, *El viaje español de Jiří Adam de Martinitz*, in: Ibero-america Pragensia, supplementum 20, 2007, s. 137–149.
- HOJDA, Zdeněk, *Giovanni Grosso da Lucerna, La vera Guida degl'Oltramontani. Una guida romana ed i suoi clienti boemi*, in: Roma – Praga. Praha – Řím. Omaggio a Zdeňka Hledíková, Praga 2009, s. 219–247.
- HOJDA, Zdeněk, *Le grandezze d'Italia. Die Kavalierstouren der böhmischen Adeligen, die Kunstbetrachtung und die Kunstsammlungen im 17. Jahrhundert*, in: Studien zum Humanismus in den böhmischen Ländern. III, Köln – Weimar – Wien 1993, s. 151–160.
- HOJDA, Zdeněk, „Kavalírské cesty“ v 17. století a zájem české šlechty o Itálii, in: Itálie, Čechy a střední Evropa, Praha 1986, s. 216–239.
- HOJDA, Zdeněk, *Mladí Martinicové v Itálii. Kavalírské cesty české šlechty do Itálie v 16.–18. století*, in: Dana a Vladimír Příbylovi (uspoř.), Itálie, Slaný: Město Slaný 2006 (=Slánské rozhovory 2005), s. 35–40.
- HOJDA, Zdeněk (ed.), *O mořských nebezpečnostech. Malá antologie textů českých autorů 16.–18. století*, DaS 29, 2007, č. 3, s. 36–39.
- HOJDA, Zdeněk, *Pasy 16.–18. století jako pragmatické písemnosti*, in: Zdeněk Hojda – Hana Pátková (edd.), *Pragmatické písemnosti v kontextu správním a právním*, Praha 2008, s. 155–186.
- HOJDA, Zdeněk, *Z katolického exilu do západní Evropy. “Velká cesta” Jiřího Adama z Martinic v letech 1620–1625*, in: Lenka Bobková – Michaela Neudertová (edd.), *Cesty a cestování v životě společnosti*, Ústí nad Labem 1995, s. 301–306.
- HOLASOVÁ, Andrea, *Cesta za vzděláním Jaroslava II. Smiřického ze Smiřic (1588–1611)*, in: Celostátní studentská vědecká konference Historie 2000, České Budějovice 2001, s. 35–69.
- HOLÝ, Martin, *Ausländische Bildungsreisen böhmischer und mährischer Adeliger an der Schwelle zur Neuzeit*, Historica 11, 2004 [vyd. 2006], s. 65–90.
- HOLÝ, Martin, *Iter Britannicum. Noble visitors from the Bohemian Lands and their perception of the British Isles (1550–1620)*, v tisku.
- HOLÝ, Martin, *Jindřich Michal Hýzrle z Chodů (1575–1665) a jeho poznávací cesta po střední a západní Evropě v letech 1607 až 1608*, in: Jiří Kubeš (ed.), *Šlechtic na cestách v 16. – 18. století*, Pardubice 2007, s. 35–66.
- HOLÝ, Martin, *Die Privaterzieher des böhmischen und mährischen Adels und ihre Bildungsgänge am Beginn der Neuzeit*, in: Juliane Jacobi – Jean-Luc Le Cam – Hans-Ulrich

- Musolff (Hg.), *Vormoderne Bildungsgänge. Selbst- und Fremdebeschreibungen in den Frühen Neuzeit*, Köln 2010, s. 169–187.
- HOLÝ, Martin, *Ve službách šlechty. Vychovatelé nobility z českých zemí (1500–1620)*, Praha 2011.
- HOLÝ, Martin, *Výchova a vzdělání české a moravské šlechty v 16. a v první třetině 17. století*, in: FHB 21, Praha 2005, s. 111–210.
- HOLÝ, Martin, *Zrození renesančního kavalíra. Výchova a vzdělávání šlechty z českých zemí na prahu novověku (1500–1620)*, Praha 2010.
- van der HORST, Han, *Dějiny Nizozemska*, Praha 2005.
- HRBEK, Jiří, *Barokní Valdštejnové v Čechách (1640–1740)*, disertační práce, Praha 2011.
- HRDINA, Karel, *Studenti z českých zemí na vysokých školách v cizině*, Věstník České akademie věd a umění 28–29, 1919–1920, s. 32–66.
- HRDLÍČKA, Josef, *Autobiografie Jana Nikodéma Mařana Bohdaneckého z Hodkova*, České Budějovice 2003.
- HRUBÝ, František (k vydání připravila Libuše Urbánková-Hrubá), *Lev Vilém z Kounic, barokní kavalír*, Brno 1987.
- HRUBÝ, František, *Český poutník v Assisi r. 1636*, ČČH 38, 1932, s. 283–298.
- HUSÁKOVÁ, Jana, *Čeští kavalíři ve Francii a jejich francouzská reflexe: Adam František ze Šternberka, Heřman Jakub Černín, bratři Šternberkové Karel Ignác, Jan Norbert, Václav Vojtěch, Jindřich Hýzrle z Chodů*, diplomová práce FF UK Praha, Praha 2004.
- HÜTTL, Ludwig, *Max Emanuel. Der Blaue Kurfürst 1679–1726. Eine politische Biographie*, München 1976.
- CHALES DE BEAULIEU, Anja, *Deutsche Reisende in den Niederlanden. Das Bild eines Nachbarn zwischen 1648 und 1795*, Frankfurt am Main – Wien u. a. 2000.
- CHANEY, Edward, *The Evolution of the Grand Tour. Anglo-Italian Cultural Relations since the Renaissance*, London – Portland OR 1998; druhé, revidované vydání London 2000.
- CHANEY, Edward, *The Grand Tour and the Great Rebellion*, Geneva – Turin 1985.
- CHAUSSINAND-NOGARET, Guy, *La noblesse au XVIII<sup>e</sup> siècle. De la Féodalité aux Lumières*, Bruxelles 2000.
- CHODĚJOVSKÁ, Eva, *Cesty mladého Heřmana Jakuba Černína po Evropě*, in: Zámek Humprecht 1666–2006. Příloha Zpravodaje Šrámkovy Sobotky 6, 2006, s. 14–25.
- CHODĚJOVSKÁ, Eva, *La gita da Roma a Napoli – una tappa dei viaggi d'educazione nel Seicento*, in: Roma – Praga. Praha – Řím. Omaggio a Zdeňka Hledíková, Praga 2009, s. 263–287.
- ISRAEL, Jonathan, *The Dutch Republic, its Rise, Greatness and Fall 1477–1806*, Oxford 1995.
- JARREN, Volker, *Europäische Diplomatie im Zeitalter Ludwigs XIV. Das Beispiel Johann Daniel Kramprichs von Kronenfeld (1622–1693)*, Jahrbuch für Europäische Geschichte 3, 2002, s. 101–131.
- JARREN, Volker, *Die Vereinigten Niederlande und das Haus Österreich 1648–1748. Fremdbildwahrnehmung und politisches Handeln kaiserlicher Gesandter und Minister*, in: Helmut Gabel – Volker Jarren (Hg.), *Kaufleute und Fürsten. Außenpolitik und politisch-kulturelle Perzeption im Spiegel niederländisch-deutscher Beziehungen 1648–1748*, Münster 1998, s. 39–354.
- JUNKELMANN, Marcus, *Kurfürst Max Emanuel von Bayern als Feldherr*, München 2000.

- KALISTA, Zdeněk, *Mládí Humprechta Jana Černína z Chudenic. Zrození barokního kavalíra*, Praha 1932.
- KARSTEN, Arne (Hg.), *Jagd nach dem roten Hut. Kardinalskarrieren im barocken Rom*, Göttingen 2004.
- KASÍK, Stanislav – MAŠEK, Petr – MŽYKOVÁ, Marie, *Lobkowiczové. Dějiny a genealogie rodu*, České Budějovice 2002.
- KELLER, Katrin, *Der sächsische Adel auf Reisen*, in: Katrin Keller – Joseph Matzerath (Hg.), *Geschichte des sächsischen Adels*, Köln 1997, s. 257–274.
- KELLER, Katrin, *Von der Nützlichkeit des Reisens. Bemerkungen zu Erscheinungsbild und Konsequenzen der Kavalierstour am Beispiel kursächsischer Befunde*, in: Rainer Babel – Werner Paravicini (Hg.), *Grand Tour. Adeliges Reisen und europäische Kultur vom 14. bis zum 18. Jahrhundert*, Ostfildern 2005, s. 429–454.
- KELLER, Katrin, *Zwischen Zeremoniell und „desbauche“. Die adlige Kavalierstour um 1700*, in: Wolfgang SCHMALE (Hg.), *Menschen und Grenzen in der frühen Neuzeit*, Berlin 1998, s. 259–282.
- KLABOUC, Jiří, *Osvícenské právní nauky v českých zemích*, Praha 1958.
- KLEIN, Ulrich, *Der Kavalier und die Fremde. Drei Spielarten von Reiseberichten über Kavaliersreisen im 17. Jahrhundert und ihre Notierungsmuster*, in: Euphorion. Zeitschrift für Literaturgeschichte 85/1, 1991, s. 85–97.
- KLINGENSTEIN, Grete, *Der Aufstieg des Hauses Kaunitz. Studien zur Herkunft und Bildung des Staatskanzlers Wenzel Anton*, Göttingen 1975.
- KLINGENSTEIN, Grete – SZABO, Franz A. J. (Hg.), *Staatskanzler Wenzel Anton von Kaunitz-Rietberg 1711–1794. Neue Perspektiven zu Politik und Kultur der europäischen Aufklärung*, Graz 1996.
- KOBLASA, Pavel, *Buquoyové. Stručné dějiny rodu*, České Budějovice 2002.
- KÖCHLI, Ulrich, *Friedrich von Hessen-Darmstadt*, in: Biographisch-Bibliographisches Kirchenlexikon, Band 23, Nordhausen 2004, sl. 424–433.
- КОЛЛ., *Путешествие братьев Демидовых по Европе. Письма и подневные Журналы 1750–1761 годы*, Москва 2006.
- KORBELÁŘOVÁ, Irena, „*Buď Bohu chvála a čest, že jest dáti ráčil, z cizích zemí domů v dobrém zdraví se navrátiti...*“ *Cesty Kryštofa Bernarda Skrbenského z Hřiště ve světle jeho knihy pamětí*, in: Acta historica Universitatis Silesianae Opaviensis 3, 2010, s. 33–52.
- KORBELÁŘOVÁ, Irena, *Kavalířská cesta Ferdinanda Jana z Lichtenštejna*, Časopis Slezského zemského muzea. Série B. 57, 2008, s. 220–227.
- KORYCHOVÁ, Markéta, *Dvůr posledního Eggenberka v Českém Krumlově. (Každodenní život českokrumlovské zámecké rezidence v letech 1665–1667)*, in: Václav Bůžek (ed.), *Život na dvorech barokní šlechty*, České Budějovice 1996, s. 423–441.
- KOVÁŘ, Martin, *Anglie posledních Stuartovců 1658–1714*, Praha 1998.
- KRÁL, Pavel, *Mezi životem a smrtí. Testamenty české šlechty v letech 1550 až 1650*, České Budějovice 2002.
- KRETSCHMAYR, Heinrich, *Geschichte von Venedig, I–III*, Stuttgart 1905–1934 (nové vydání 1989).
- KROPÁČEK, Jiří, *Architekt J. B. Mathey a zámek Trója v Praze. Stavebník – umělec – pojetí díla*, AUC Phil. et hist. 1, 1987, s. 47–101.

- KROUPA, Jiří, *Ditrichštejnové v polovině 17. století a model tzv. kavalírské cesty*, in: Historická Olomouc a její současné problémy 4, Olomouc 1983, s. 109–115.
- KROUPA, Jiří, *Mikulovské a evropské kořeny josefinismu (Příspěvek ke studijnímu programu moravských Ditrichštejnů)*, Studie muzea Kroměřížska '79, Kroměříž 1979, s. 59–69.
- KROUPA, Jiří, *Studie o feudálním pozemkovém vlastnictví v době krize nevolnického systému (Moravští Dietrichštejnové a jejich panství v tereziánské době)*, disertace, Brno 1976.
- KRUMMHOLZ, Martin, *Gallasové (1634–1757)*, in: týž (vyd.), Clam-Gallasův palác. Johann Bernhard Fischer von Erlach. Architektura – výzdoba – život rezidence, Praha 2007, s. 11–30.
- KUBEŠ, Jiří, „*Ad Breuneriana gehörig*“. *Studien und Schicksale des Philipp Friedrich Breuner von Stübing (1606–1638) in stürmischen Zeiten*, in: Mitteilungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung 119, 2011, č. 1–2, s. 91–115.
- KUBEŠ, Jiří, *Colloredové z Wallsee a jejich pokus o integraci do prostředí panovnického dvora v habsburské monarchii (Edice instrukcí Jeronýma Colloreda o výchově jeho nejstaršího syna z let 1723–1725)*, Sborník prací východočeských archivů 11, 2007, s. 37–63.
- KUBEŠ, Jiří, *Fragmenty písemností z kavalírské cesty hrabat z Clary-Aldringenu z roku 1727*, in: Theatrum historiae. 1, 2006, s. 83–108.
- KUBEŠ, Jiří, *Friendship, Admiration, or Hatred? The Image of the United Provinces in the Travel Diaries of the Czech Nobility (1650–1750)*, in: Theatrum historiae 4, 2009, s. 215–233.
- KUBEŠ, Jiří, *Rudolf Josef Colloredo z Wallsee a jeho studium v Salcburku v letech 1723–1725*, in: týž (ed.), Šlechtic na cestách v 16.–18. století. Sborník příspěvků (nejen) ze 3. adventního kulatého stolu, který se na téma „Prameny k dějinám šlechtického cestování, 1550–1800“ konal na půdě Katedry historických věd FF UPa dne 28. listopadu 2005, Pardubice 2007, s. 163–192.
- KUBEŠ, Jiří, *Rudolf Joseph Colloredo von Wallsee und sein Studium in Salzburg 1723–1725*, in: Salzburg Archiv 32, 2007, s. 117–140.
- KUBEŠ, Jiří, *Sídelní strategie knížat z Lobkovic ve Vídni v raném novověku (1624–1734)*, in: Porta Bohemica. Sborník historických prací 3, 2005, s. 86–119.
- KUBEŠ, Jiří, *Sídla Jana Jiřího Jáchyma hraběte Slavaty z Chlumu a Košumberka (1637–1689) v proměně*, Scientific Papers of the University of Pardubice, Series C, Faculty of Humanities, 9, 2003, s. 55–87.
- KUBEŠ, Jiří, *Tři pohledy na kavalírskou cestu Franze Julia hraběte Verduga v letech 1681–1683*, FHB 25, 2010, č. 2, s. 29–65.
- KUBEŠ, Jiří, *Vývoj obytné jednotky v sídlech vyšší šlechty z českých zemí (1550–1750)*, in: Svorník 6, 2008, s. 79–90.
- KUBEŠ, Jiří, *Ze Španělska až do Horního Slezska. Osudy Verdugů v habsburské monarchii v raném novověku*, in: Jiří Brňovják – Waclaw Gojniczek – Aleš Zářický (usp.), Šlechtic v horním Slezsku / Szlachcic na Górnym Śląsku. Vztah regionu a center na příkladu osudů a kariér šlechty Horního Slezska (15.–20. století) / Relacje między regionem i centrum w losach i karierach szlachty na Górnym Śląsku (XV–XX wiek), Katowice – Ostrava 2011, s. 223–240.
- KUBEŠ, Jiří – MAREŠOVÁ, Marie – PANOCH, Pavel, *Rodová paměť a „sebe-představení“ v podání Kryštofa Václava z Nostic (1648–1712): Příspěvek k reprezentačním strategiím barokní slezské šlechty*, in: Helena Dáňová – Jan Klípa – Lenka Stolárová (eds.), Slezsko – země Koruny české. Historie a kultura 1300–1740, Praha 2008, s. 347–374.

- KUBEŠ, Jiří – MAŤA, Petr, *Istituto dei nobili ve Florencii a šlechta z habsburské monarchie na konci 17. století*, rukopis připravované studie.
- KUČERA, Karel – TRUC, Miroslav, *Zahraniční studenti na pražské právnické fakultě v 17. století*, Právně-historické studie 11, 1965, s. 53–73.
- KUDĚLOVÁ, Lucie, *Popis města Padovy z počátku 18. století – edice a komentář*, Sborník Národního muzea v Praze, řada C – Literární historie 55, 2010, s. 3–86.
- KÜHNEL, Harry, *Die adelige Kavalierstour im 17. Jahrhundert*, Jahrbuch für Landeskunde von Niederösterreich 36, 1964, s. 364–384.
- KULÍKOVÁ, Martina, *Cesty bratří ze Šternberka a jejich cestovní deníky*, Praha 2001 (diplomová práce Katedra PVHaAS FF UK).
- LADEMACHER, Horst, *Die Niederlande. Politische Kultur zwischen Individualität und Anpassung*, Berlin 1993.
- LEIBETSEDER, Mathis, *Die Kavalierstour. Adlige Erziehungsreisen im 17. und 18. Jahrhundert*, Köln 2004.
- LENDEROVÁ, Milena, *Cestovatel*, in: Václav Bůžek – Pavel Král (edd.), *Člověk českého raného novověku*, Praha 2007, s. 239–254.
- LERNET, Brigitte, *Maximilian von Trauttmansdorff. Hofmann und Patron im 17. Jahrhundert*, nepublikovaná disertace, Wien 2004.
- LINDORFER, Bianca Maria, *Cosmopolitan Aristocracy and the Diffusion of Baroque Culture: Cultural Transfer from Spain to Austria in the Seventeenth Century*, disertační práce obhájená na Department of History and Civilization, European University Institute, Florence 2009.
- LOEBENSTEIN, Eva-Maria, *Die adelige Kavalierstour im 17. Jahrhundert – ihre Voraussetzungen und Ziele*, nepublikovaná disertace, Wien 1966.
- MAĆZAK, Antoni, *Travel in Early Modern Europe*, Oxford 1995.
- MARAUSCHEK, Gerhard B., *Die Fürsten zu Eggenberg 1568 bis 1717*, Graz 1968.
- MAREK, Pavel, *Dětství a dospívání Václava Eusebia z Lobkovic ve světle španělské korespondence jeho rodičů*, in: Celostátní studentská vědecká konference Historie '99. Olomouc 1.–2. prosinec 1999, Olomouc 2000, s. 61–87.
- MAREK, Pavel, *Klientelní strategie španělských králů na pražském císařském dvoře konce 16. a počátku 17. století*, Český časopis historický 105, 2007, s. 40–89.
- MAREK, Pavel, *Politický vliv Španělska a papežského státu na císařském dvoře Ferdinanda II.*, Časopis Matice moravské 126, 2007, s. 285–318.
- MAREK, Pavel, *Los viajes al sur. Sdenco Adalberto Popel de Lobkowicz y sus primeros encuentros con el mundo hispano*, Ibero-americana pragensia, Supplementum 20, 2007, s. 119–136.
- MARIAN, Günter, *Aspekte adeligen Lebens im konfessionellen Zeitalter. Bemerkungen zur Geschichte des Hauses Prüschenk-Hardegg im Zeitalter der Reformation*, in: Mitteilungen des Heimatkundlichen Arbeitskreises für die Stadt und den Bezirk Tulln 17, 2003, s. 78–99.
- MARTSCHUKAT, Jürgen – STIEGLITZ, Olaf, *Geschichte der Männlichkeiten*, Frankfurt – New York 2008.
- MAŘÍKOVÁ, Martina, *Ad limina apostolorum (Motivation, Vorbereitung und Verlauf frommer Reisen aus Böhmen nach Rom im 17. Jh.)*, in: Roma – Praga. Praha – Řím. Omaggio a Zdeňka Hledíková, Praga 2009, s. 189–203.

- MATSCHINEGG, Ingrid, *Österreicher als Universitätsbesucher in Italien (1500–1630). Regionale und soziale Herkunft, Karrieren, Prosopographie*, Graz, Diss. 1999.  
(dostupné na [www.imareal.oeaw.ac.at/seiten/texte/dissertation.pdf](http://www.imareal.oeaw.ac.at/seiten/texte/dissertation.pdf))
- MATSCHINEGG, Ingrid, *Universitäre Massenquellen (Matrikel, Akten)*, in: Josef Pauser – Martin Scheutz – Thomas Winkelbauer (Hg.), *Quellenkunde der Habsburgermonarchie (16.–18. Jahrhundert). Ein exemplarische Handbuch*, Wien – München 2004, s. 714–724.
- MAŤA, Petr, *Der Adel aus den böhmischen Ländern am Kaiserhof 1620–1740. Versuch, eine falsche Frage richtig zu lösen*, in: Václav Bůžek – Pavel Král (edd.), *Šlechta v habsburské monarchii a císařský dvůr (1526–1740)*, České Budějovice 2003 (=Opera historica 10), s. 191–233.
- MAŤA, Petr, *Oslavy jubilejního léta 1600 v Římě a česká šlechta*, JSH 67–68, 1997–1998, s. 111–117.
- MAŤA, Petr, *Svět české aristokracie (1500–1700)*, Praha 2004.
- MOTLEY, Mark, *Becoming a French Aristocrat. The Education of the Court Nobility 1580–1715*, Princeton 1990.
- MUIR, Edward, *Civic Ritual in Renaissance Venice*, Princeton 1981.
- MÜLLER, August, *Schlesier auf der Hochschule in Leiden (1597–1742)*, Archiv für schlesische Kirchengeschichte 17, 1959, s. 164–205.
- NOWACK, Alfons, *Die Reichsgrafen Colonna, Freiherrn von Fels, auf Gross-Strehlitz, Tost und Tworog in Oberschlesien*, Gross-Strehlitz 1902.
- ODLOŽILÍK, Otakar, *Cesty z Čech a Moravy do Velké Británie v letech 1563–1620*, Časopis Matice moravské 41, 1935, s. 241–320.
- ODLOŽILÍK, Otakar, *Vchynští ze Vchynic a z Tetova v Nizozemí v XVI. a XVII. století. Příspěvky k dějinám rodu*, in: Sborník prací věnovaných prof. dr. Gustavu Friedrichovi k 60. narozeninám, Praha 1931, s. 291–309.
- PÁNEK, Jaroslav, *Die niderlendische raiss Peter Wok's von Rosenberg – eine unbekannte böhmische Reisebeschreibung Rheinlands, der Niederlande und Englands*, in: Septuaginta Paulo Spunar oblata (70+2), Praha 2000, s. 553–560.
- PARAVICINI, Werner, *Der Grand Tour in der europäischen Geschichte: Zusammenfassung*, in: Rainer Babel – Werner Paravicini (Hg.), *Grand Tour. Adeliges Reisen und europäische Kultur vom 14. bis zum 18. Jahrhundert*, Ostfildern 2005, s. 657–674.
- PETRÁŇ, Josef, *Každodennost právnického studia prvních generací Karlo-Ferdinandovy univerzity*, in: Pocta prof. JUDr. Karlu Malému, DrSc. k 65. narozeninám (usp. L. Soukup), Praha 1995, s. 182–197.
- POLC, Jaroslav V., *Svaté roky (1300–1983)*, Praha 1998.
- POLLEROß, Friedrich B., *Die Kunst der Diplomatie. Auf den Spuren des kaiserlichen Botschafters Leopold Joseph Graf von Lamberg (1653–1706)*, Petersberg 2010.
- POLIŠENSKÝ, Josef, *Život a smrt Zdeňka Brtnického z Valdštejna – přítele škol a akademií*, in: Studia Comeniana et historica 24, XII, 1982, s. 37–44.
- PLICHTA, Alois (ed.), *O životě a umění. Listy z jaroměřické kroniky 1700–1752*, Jaroměřice-Brno 1974.
- PLICHTA, Alois, *Jaroměřicko. Dějiny Jaroměřic nad Rokytnou a okolí*, I, Jaroměřice nad Rokytnou 1994.
- PLÜMICKE, Richard, *Der Großgrundbesitz des letzten Reichsgrafen von Götzen aus der schlesischen Linie und seine Erben im Jahre 1771*, in: Glatzer Heimatblätter 1942, Heft 2, s. 49–54.

- PLÜMICKE, Richard, *Lebenslauf des Glatzer Landeshauptmanns Johann Georg Reichsgrafen von Götzen (geb. 1623, gest. 1679) von ihm selbst verfaßt*, in: Glatzer Heimatblätter 1943, Heft 1, s. 14–25.
- PRAK, Maarten, *The Dutch Republic in the Seventeenth Century. The Golden Age*, Cambridge 2005.
- PREISS, Pavel, *František Antonín Špork a barokní kultura v Čechách*, Praha-Litomyšl 2003, s. 28–32.
- PRICE, J. Leslie, *Dutch Society 1588–1713*, Harlow 2000.
- RAGUENET de Saint-Albin, Olivier, *Livre des pensionnaires et externes de l'Académie d'équitation d'Angers au XVIII<sup>e</sup> siècle*, in: Revue de l'Anjou 68, 1914, s. 161–178, 339–360.
- REES, Joachim, „Wahrnehmen in fremden Orten, was zu Hause Vortheil bringen und nachgeahmet werden könne“. *Europareisen und Kulturtransfer adeliger Eliten im Alten Reich 1750–1800*, in: Rainer Babel – Werner Paravicini (Hg.), *Grand Tour. Adeliges Reisen und europäische Kultur vom 14. bis zum 18. Jahrhundert*, Ostfildern 2005, s. 513–540.
- REICHARDT, Rolf, *Der Honnête Homme zwischen höfischer und bürgerlicher Gesellschaft. Seriell-begriffsgeschichtliche Untersuchung von Honnêteté-Traktaten des 17. und 18. Jahrhunderts*, in: Archiv für Kulturgeschichte 69, 1987, s. 341–370.
- REINGRABNER, Gustav, *Adel und Reformation. Beiträge zur Geschichte des protestantischen Adels im Lande unter der Enns während des 16. und 17. Jahrhunderts*, Wien 1976.
- von REUMONT, Alfred, *Geschichte Toscana's seit dem Ende des florentinischen Freistaates*, I. *Die Medici 1530–1737*, Gotha 1876; II. *Geschichte Toscana's unter dem Hause Lothringen-Habsburg; 1737–1859*, Gotha 1877.
- de RIDDER-SYMOENS, Hilde, *Die Kavalierstour im 16. und 17. Jahrhundert*, in: Peter J. Brenner (Hg.), *Der Reisebericht*, Frankfurt am Main 1989, s. 197–223.
- RÖSCH, Gerhard, *Venedig. Geschichte einer Seerepublik*, Stuttgart 2000.
- ROZSÍVALOVÁ, Eva, *Cestovní deník Šimona Al. Tudecia de Monte Galea*, Farmakoterapeutické zprávy 18, 1972, s. 265–268.
- RUWET, Joseph, *Die Reform der Universität Löwen (1740–1780)*, in: Karl Vocelka u. koll. (Hg.), *Österreich im Europa der Aufklärung. Kontinuität und Zäsur in Europa zur Zeit Maria Theresias und Josephs II.*, Band 2, Wien 1985, s. 813–846.
- RYANTOVÁ, Marie, *Památníky aneb štambuchy, to jest alba amicorum. Kulturně historický fenomén raného novověku*, České Budějovice 2007.
- RYANTOVÁ, Marie, *Rom in frühneuzeitlichen Stammbüchern*, in: Roma – Praga. Praha – Řím. Omaggio a Zdeňka Hledíková, Praga 2009, s. 289–302.
- SALONOVÁ, Kateřina, *Kavalířská cesta Bertolda Viléma z Valdštejna v letech 1664–1665*, Pardubice 2007 (diplomová práce, Katedra historických věd FF UPa).
- SEDLÁČEK, August, *Hrady, zámky a tvrze Království českého I–XV*, Praha 1882–1927.
- SETTON, Kenneth Meyer, *Venice, Austria, and the Turks in the Seventeenth Century*, American Philosophical Society 1990.
- SCHILLING, Heinz, *The Orange Court. The Configuration of the Court in an Old European Republic*, in: Ronald G. Asch – Adolf M. Birke (edd.), *Princes, Patronage and the Nobility. The Court at the Beginning of the Modern Age c. 1450–1650*, Oxford 1991, s. 441–454.
- SCHMALE, Wolfgang, *Geschichte der Männlichkeit in Europa (1450–2000)*, Wien – Köln – Weimar 2003.

- SCHNEPPEN, Heinz, *Niederländische Universitäten und deutsches Geistesleben. Von der Gründung der Universität Leiden bis ins späte 18. Jahrhundert*, Münster 1960.
- SCHUDT, Ludwig, *Italienreisen im 17. und 18. Jahrhundert*, Wien – München 1959.
- SCHWABIKOVÁ, Kateřina, *Česká šlechta a univerzity německé jazykové oblasti v raném novověku (Čeští páni a rytíři, imatrikulovaní v letech 1550–1620 na univerzitách nynějšího Německa, Rakouska a Švýcarska)*, AUC – HUCP, Tomus XLVI, Fasc. 1–2, 2006 (vyd. 2008), s. 25–131.
- SEHNAL, Jiří, *Deníky Jana Jáchyma ze Žerotína, Životní styl českého šlechtice v době vrcholného baroka*, ČMM 119, 2000, s. 367–389.
- de SCHRYVER, Reginald, *Max II. Emanuel von Bayern und das spanische Erbe: die europäischen Ambitionen des Hauses Wittelsbach; 1665 –1715*, Mainz 1996.
- SIEBERS, Winfried, *Von der repräsentativen zur aufgeklärten Kavalierstour? Reflexion und Kritik adlig-fürstlichen Reisens in der zweiten Hälfte des 18. Jahrhunderts*, in: Joachim Rees (Hg.), *Europareisen politisch-sozialer Eliten im 18. Jahrhundert*, Berlin 2002, s. 25–39.
- SIENELL, Stefan, *Die Geheime Konferenz unter Kaiser Leopold I. Personelle Strukturen und Methoden zur politischen Entscheidungsfindung am Wiener Hof*, Frankfurt am Main u. a. 2001.
- SIENELL, Stefan, *Die Ersten Minister Kaiser Leopolds I.: Johann Ferdinand von Portia und Wenzel Eusebius von Lobkowitz*, in: Michael Kaiser – Andreas Pečar (Hg.), *Der zweite Mann im Staat. Oberste Amtsträger und Favoriten im Umkreis der Reichsfürsten in der Frühen Neuzeit*, Berlin 2003, s. 317–330.
- SLAVÍČEK, Lubomír, *„Sobě, umění, přátelům“. Kapitoly z dějin sběratelství v Čechách a na Moravě 1650–1939*, Brno 2007.
- SMÍŠEK, Rostislav, *Císařský dvůr a dvorská kariéra Ditrichštejnů a Schwarzenberků za vlády Leopolda I.*, České Budějovice 2009.
- SMÍŠEK, Rostislav, *Důvěra nebo nenávisť? Obraz Španěla v korespondenci císaře Leopolda I. s knížetem Ferdinandem z Dietrichsteina*, ČMM 123, 2004, s. 47–76.
- SMÍŠEK, Rostislav, *„Dvorská“ kariéra očima knížete Ferdinanda ze Schwarzenberku*, Jihočeský sborník historický 73, 2004, s. 94–120.
- SMOLÍK, Josef, *„Památník“ Jindřicha Dobříkovského z Malejova*, Památky archeologické 12, 1884, s. 537–546.
- STAGL, Justin, *Eine Geschichte der Neugier: die Kunst des Reisens 1550–1800*, Wien – Köln – Weimar 2002 (anglicky *A History of Curiosity. The Theory of Travel 1500–1800*, Chur 1995).
- STAGL, Justin – ORDA, Klaus – KÄMPFER, Christl, *Apodemiken. Eine räsonierte Bibliographie der reisetheoretischen Literatur des 16., 17. und 18. Jahrhunderts*, Paderborn 1983.
- STANNEK, Antje, *„Kleider machen Grafen“ im Spiegel der Familienkorrespondenz und der Reisekostenabrechnungen der Grafen von Dernath, 1688–1689*, in: Lenka Bobková – Michaela Neudertová (edd.), *Cesty a cestování v životě společnosti*, Ústí nad Labem 1995, s. 279–291.
- STANNEK, Antje, *Telemachs Brüder. Die höfische Bildungsreise des 17. Jahrhunderts*, Frankfurt – New York 2001.
- STEJSKAL, Aleš, *Slavnosti a politika. „Čechové“ v Římě na prahu 17. století*, Výběr 37, 2000, č. 2, s. 82–96.

- STORCHOVÁ, Lucie, *Paupertate Styloque connecti. Utváření humanistické učenecké komunity v českých zemích*, Praha 2011.
- STORRS, Christopher, *War, diplomacy and the rise of Savoy, 1690–1720*, Cambridge 1999.
- STOYE, John, *English Travellers abroad 1604–1667: Their Influence in English Society and Politics*, London 1952, New Haven 1989<sup>2</sup>.
- STÜLZ, Jodok, *Die Jugend- und Wanderjahre des Grafen Franz Christoph von Khevenhüller nach seinen eigenen Aufzeichnungen*, in: AÖG 1850, s. 333–395.
- SVATOŠ, Michal, *Studenti z českých zemí na univerzitě v Perugii 1579–1727*, Archivní zprávy Archivu Univerzity Karlovy 2, 1977, s. 89–105.
- SVATOŠ, Michal, *Studenti z českých zemí na univerzitě v Sieně (1553–1738)*, in: Zprávy archivu Univerzity Karlovy 4, 1984, s. 29–63.
- STORCHOVÁ, Lucie, *Ars apodemica. Umění uchopit a popsat "cizí" kraje*, DaS 25, 2003, č. 3, s. 10–12.
- STŘÍTESKÝ, Hynek, *Jan Maxmilián Thun a turínská Accademia reale*, rukopis seminární práce, FF UK Praha, 2005.
- ŠTINDL, Martin, *Velká Mezeříč Františka Ignáce Konteka 1401–1723. Městská kronika barokní Moravy*, Tišnov 2004.
- TERSCH, Harald, *Österreichische Selbstzeugnisse des Spätmittelalter und der Frühen Neuzeit (1400–1650)*, Wien-Köln-Weimar 1998.
- TESAŘÍKOVÁ, Alexandra, *Der „Leidige Zufall“ des Karl Maximilian Grafen Kagers von Stampach*, in: Roma – Praga. Praha – Řím. Omaggio a Zdeňka Hledíková, Praga 2009, s. 303–310.
- TÖBBICKE, Peter, *Höfische Erziehung – Grundsätze und Struktur einer pädagogischen Doktrin des Umgangsverhalten, nach den fürstlichen Erziehungsinstruktionen des 16. bis zum 18. Jahrhundert*, Darmstadt 1983.
- TOMA, Katalin, *Nádasdy István európai tanulmányútja (1669–1670) A Kavalierstour alkalmazása a magyar főúri nevelési gyakorlatban*, in: Nóra G. Etényi – Ildikó Horn (ed.), *Idővel paloták ... Magyar udvari kultúra a 16.–17. században*, Budapest 2005, s. 192–214.
- TŘÍSKA, Karel, *František Antonín hrabě Špork*, Praha 1940 (2. vydání).
- VALENTA, Aleš, *Bankrot Karla Kajetána Buquoye: geneze, průběh, důsledky*, Jihočeský sborník historický 76, 2007, s. 58–96.
- VALENTA, Aleš, *Dějiny rodu Kinských*, České Budějovice 2004.
- VALENTA, Aleš, *Lesk a bída barokní aristokracie*, České Budějovice 2011.
- VLČEK, Pavel, *Ilustrovaná encyklopedie českých zámků*, Praha 1999.
- VLNAS, Vít, *Princ Evžen Savojský. Život a sláva barokního válečníka*, Praha – Litomyšl 2001.
- VLNAS, Vít (ed.), *Sláva barokní Čechie. Umění, kultura a společnost 17. a 18. století*, Praha 2001.
- VOLDÁN, Vladimír, *Cesta hofmistra Morgentallera jižní a západní Evropou*, in: Brno v minulosti a dnes 4, Brno 1970, s. 104–115.
- VOSS, Jürgen, *Mannheim. Residenz der Kurfürsten von der Pfalz*, in: Kurt Andermann (Hg.), *Residenzen. Aspekte hauptstädtischer Zentralität von der frühen Neuzeit bis zum Ende der Monarchie*, Sigmaringen 1992, s. 323–336.
- WEBER, Christoph, *Senatus divinus: verborgene Strukturen im Kardinalskollegium der frühen Neuzeit (1500–1800)*, Frankfurt am Main – New York 1996.

- WINKELBAUER, Thomas, *Ständefreiheit und Fürstenmacht: Länder und Untertanen des Hauses Habsburg im konfessionellen Zeitalter, I–II*, Wien 2003.
- WINKELBAUER, Thomas, *Fürst und Fürstendiener. Gundaker von Liechtenstein, ein österreichischer Aristokrat des konfessionellen Zeitalters*, München 1999.
- WOLF, Adam, *Fürst Wenzel Lobkowitz, erster geheimer Rath Kaiser Leopold's I. 1609–1677. Sein Leben und Wirken*, Wien 1869.
- WUNDER, Heide, *Überlegungen zur Konstruktion von Männlichkeit und männlicher Identität in Selbstzeugnissen der Frühen Neuzeit: Hans von Schweinichen (1552–1616) in seinem „Memorial“*, in: Doris Ruhe (Hg.), *Geschlechterdifferenz*, Würzburg 2000, s. 151–171.
- WUNDER, Heide, *Wie wird man ein Mann? Befunde am Beginn der Neuzeit (15.–17. Jahrhundert)*, in: Christiane Eifert – Angelika Epple (Hg.), *Was sind Frauen? Was sind Männer?*, Frankfurt 1996, s. 122–155.
- YOUNG, Robert F., *Bohemian Scholars and Students at the English Universities from 1347 to 1750*, *English Historical Review* 38, 1923, s. 72–84.
- ZEDINGER, Renate, *Franz Stephan von Lothringen (1708–1765). Monarch, Manager, Mäzen*, Wien – Köln – Weimar 2008.
- ZEDINGER, Renate, *Hochzeit im Brennpunkt der Mächte. Franz Stephan von Lothringen und Erzherzogin Maria Theresia*, Wien – Köln – Weimar 1994.
- ZEDINGER, Renate, „*Chantons Léopold à jamais*“ – *Herzog Leopold von Lothringen und sein Hof (1698–1729)*, in: Václav Bůžek (ed.), *Život na dvorech barokní šlechty*, České Budějovice 1996, s. 129–149.
- ZEIGERMANN, E., *Das Tagebuch des Grafen Johann Friedrich von Herberstein*, in: *Glatzer Heimatblätter* 28, 1942, s. 110–114.
- ZIENTARA, Włodzimierz, *Sarmatia Europiana oder Sarmatia Asiana? Polen in den deutschsprachigen Druckwerken des 17. Jahrhunderts*, Toruń 2001.
- ZÖLLNER, Erich, *Aus dem Stammbuch des Freiherrn Otto Heinrich von Herberstein*, *Mitteilungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung* 43, 1955, s. 358–374.
- ZONTA, Claudia, *Schlesier an italienischen Universitäten der Frühen Neuzeit 1526–1740*, Stuttgart 2000.
- ZORZI, Alvise, *Venedig. Die Geschichte der Löwenrepublik*, Frankfurt am Main 1987.